

CİLT 14, SAYI: 12, ARALIK 1986

**Türk
sanayicileri
ve
iş adamları
derneği**

görüş

GÖRÜŞ (AYLIK YAYIN) ARALIK 1986

Türk Sanayicileri ve İş Adamları Derneği

Sahibi ve Sorumlu Neşriyat Müdürü:
Türk Sanayicileri ve İş Adamları Derneği
Yönetim Kurulu Başkanı *Sakıp Sabancı*

Yazı İşleri Müdürü:
Türk Sanayicileri ve İş Adamları Derneği
Genel Sekreteri *Ertuğrul İhsan Özol*

Adres:
Cumhuriyet Cad. Ferah Apt. No. 233/9
Harbiye - İST. Telefon: 146 24 12

Görüşteki yazılar, kaynak olarak TÜSİAD
GÖRÜŞ'ün belirtilmesi koşuluyla izinsiz kul-
lanılabilir.

GÖRÜŞ'te çıkan imzalı yazılar kişisel görüşleri
yansıtmakta olup mutlaka derneğin görüşü olarak
telakkî edilmelidir.

Basıldığı Yer:
İDE AJANS TİC. LTD. ŞTİ.
Tel: 526 54 60

Bu sayıda;

TÜSİAD'ın yaptırdığı Türkiye'de sosyo ekonomik öncelikler araştırması . . .	4
Kendi işini kuran Türk işçileri.	11
Güçlü bir Yen ile yaşamak.	15
Güney Kore'de son durum.	18
Yeni AET üyesi İspanya'da ekonomik durum.	22
Yeni AET üyesi Portekiz'de ekonomik durum.	25
Yöneticilere uyarılar	28

Tüsiad'ın yaptırdığı Türkiye'de sosyo ekonomik öncelikler araştırması

TÜSİAD'ın Boğaziçi Üniversitesi'nde bir öğretim üyesi grubuna (Prof. Halit Fişek, Doç. Dr. Yılmaz Esmer ve Doç. Dr. Ersin Kalaycıoğlu) yaptırdığı "Türkiye'de Sosyo-Ekonomik Öncelikler" araştırmasının geçtiğimiz günlerde yayınlanan ilk iki cildinde yer alan tesbitler ve sonuçlar, TÜSİAD Yönetim Kurulu Başkanı Sakıp Sabancı'nın 12 Aralık günü düzenlediğı basın toplantısı ile kamuoyuna duyuruldu.

Araştırmanın 1'inci cildi, "Sosyolojik ve Demografik Yapı ile İlgili Bulgular-Metodoloji ve Uygulama", 2'inci cildi ise, "Türkiye'de Hane Geliri, Hanehalkı Harcama-

ları ve Hayat Standardı" başlıklarını taşımaktadır.

Türkiye'de yaşayan herkes, politikacılar, işadamları bürokratlar, teknisyenler, bilim adamları ve her kesimden vatandaşlar için büyük önem taşıyan tesbitlerin-tahminlerin ve yorumların yer aldığı bu ciltlerdeki bazı önemli bilgileri aşağıda özetlemeyi yararlı görüyoruz:

1) Sosyolojik ve demografik yapı ile ilgili bulgular

Araştırmanın sosyolojik ve demografik bulgularına göre;

- Ortalama hanehalkı büyüklüğü 5.1, okur-yazar oranı yüzde 74.5, işsizlik oranı yüzde 14.8'dir.
- Ailelerin yüzde 68.4'ü, ana-baba ve çocuklardan oluşan çekirdek aile tipine girmektedir. Çekirdek ailelerin oranı, kentsel yerleşim birimlerinde yüzde 79.3'e varmaktadır.
- Hanelerin yarıya yakın bir kısmında (yüzde 46.4) tek kişi çalışmaktadır. İki

üyenin çalıştığı hanelerin oranı ise yüzde 19.4'te kalmaktadır.

- Çalışan nüfusun toplam nüfusa oranı yüzde 32.6 olarak bulunmuştur.
- Ücretli çalışanların toplam çalışanlar içindeki oranı yüzde 28.7'dir.
- İlkokul mezunlarının toplam nüfusa oranı yüzde 54.1, ortaokul, lise ve üniversite mezunlarının oranları ise sırasıyla yüzde 6.8, 8.7 ve 3.5'tir.
- İlkokul çağındaki çocukların yüzde 20'ye yakın bir oranı okula devam etmemektedir.

2) Türkiye'de hane geliri, hanehalkı harcamaları ve hayat standardı ile ilgili bulgular

Türkiye'de hanelerin gelir, harcama ve hayat standardıyla ilgili ayrıntılı bilgilerin toplanması amacıyla örnekleme yoluyla seçilen toplam 1444 hanede hanehalkı reisleriyle yapılan mülakatlar sonucunda elde edilen bulgular özet olarak aşağıda verilmiştir.

– Yıllık toplam harcanabilir hanehalkı gelir ortalaması 1.519.751 liradır.

– Beyan edilen toplam yıllık hanehalkı harcama ortalaması ortalama hanehalkı gelir rakamından 482.069 TL daha fazladır. Bu durum, gelir rakamlarının gerçeği tam olarak yansıtmadığını ve olduğundan bir miktar düşük beyan edildiğini göstermektedir.

Haneye nakdi gelirin ortalama yüzde 16'sı deşayında aynı gelir girmektedir. Aynı gelirin ortalama yıllık değeri 250.015 liradır. Aynı gelirin sadece düşük ekonomik düzeydeki hanelere ve kırsal kesime özgü bir olgu olmayıp toplumun her kesimindeki hanelerde gözlenen ve bütün kesimler için önem taşıyan bir gelir türü olduğu ortaya çıkmıştır.

Aynı gelirler de dikkate alındığında bu araştırmada tesbit edilen ortalama yıllık hanehalkı geliri 1.769.766 liraya ulaşmaktadır. Ortalama gelir-harcama farkı da eklendiğinde ortaya çıkan ortalama harcanabilir hanehalkı geliri 2.251.835 lira olmaktadır ki bu rakam milli gelirin

makro hesaplarına oldukça yakındır.

– Yüzde 20'lik gelir gruplarına göre ortaya çıkan gelir dağılımı tablosu şöyledir:

Gelir Grubu	Ortalama Gelir	Toplam Gelirden Aldığı Pay (%)
En alt % 20 Gelir Grubu	296.000 TL	3.9
İkinci % 20 Gelir Grubu	636.000 TL	8.4
Üçüncü % 20 Gelir Grubu	959.000 TL	12.6
Dördüncü % 20 Gelir Grubu	1.454.000 TL	19.2
Beşinci % 20 Gelir Grubu	4.281.000 TL	55.9

Gelir dağılımı bulguları, DPT'nin 1973 araştırmasındaki bulgularla benzer çıkmıştır. Araştırma sonuçları, gelir dağılımında 1973'ten bu yana bir bozulma olmadığını ortaya koymuştur.

– Bütün gelir gruplarında en büyük harcama kalemini gıda/giyim harcamaları oluşturmakta, bunu kira ve sağlık harcamaları izlemektedir. Gelir grubu yükseldikçe zorunlu harcamaların toplam harcamalara oranı düşmektedir.

– Şehirlerde yaşayanların önemli bir kıs-

mı kirada oturmaktadır. Kiracı oranları, İstanbul'da yüzde 32, Ankara'da yüzde 35, İzmir'de yüzde 33 ve diğer şehirlerde yüzde 40 olarak bulunmuştur.

- Hanelerin yüzde 77'sinde buzdolabı, yüzde 32'sinde çamaşır makinası, yüzde 26'sında renkli televizyon, yüzde 15'inde telefon ve yüzde 11'inde özel otomobil bulunduğu tesbit edilmiştir.

3) Araştırmanın anlamı ve önemi

TÜSİAD'ın yaptırdığı "Türkiye'de sosyo-ekonomik öncelikler, hane gelirleri, harcamaları ve sosyo-ekonomik ihtiyaçlar" araştırmasının önemi, böylesine kapsamlı ve önemli bir araştırmanın Türkiye'de ilk defa bir özel sektör kuruluşu tarafından yaptırılmasıdır.

Sadece millî gelir hesapları ile bir ülkenin sosyo-ekonomik durumunu değerlendirmek mümkün olmadığından bütün dünyada sosyo-ekonomik öncelikler araştırmaları yapılmakta ve sonuçları hem iç ekonomik değerlendirmelerde, hem de uluslararası mukayeselerde nazara alınmaktadır.

Ülkemizde 1965'te yapılan bu tür ilk araştırma 1973'te yenilenmiş, daha sonra böyle bir çalışma tekrarlanmamıştır.

Oysa sosyo-ekonomik öncelikler araştırmaları, sanayici ve işadamlarına yeni yatırımlar ve pazarlama stratejileri açısından önemli veriler sağlarken kamu yatırım ve giderleri açısından da sosyal içerikli yatırımların önceliklerini belirlemede kullanılmaktadır.

Ülkemizde, geçmişte bu çalışmalar çok seyrek yapıldığı veya sonuçları açıklanıp kamuoyunda yeterince tartışılmadığı için kamu yatırım politikalarının ve sosyal politikaların bilimsel yönlendirilmesi mümkün olmamıştır.

TÜSİAD, bu ihtiyacı görerek böyle bir araştırmanın gerçekleştirilmesini sağlamıştır. Bu araştırmaların çoğalması, daha sık yapılması ve sonuçlarının kamuoyunda daha fazla tartışılması, ülke gerçeklerinin daha sağlıklı tesbiti ve problemlere en uygun çözümlerin bulunması için şarttır.

Kendi işini kuran Türk işçileri

Federal Almanya'da kendi işini kuran Türklerin aşağı yukarı % 42'si ticaretle % 19'u da gıda toptancılığıyla uğraşmaktadır.

Bonn'daki Türk Araştırmalar Merkezi, İLO hesabına yaptığı araştırmada yukarıdaki bulguları tesbit etmiş bulunmaktadır.

Bu merkeze, Stifterverband für die Deutsche Wissenschaft ve Freudenberg Vakfı tarafından mali destek sağlanmaktadır.

Freudenberg Vakfının amacı Batı Almanlara Türkiye'deki ekonomik, sosyal ve kültürel hayat hakkında yeterli bilgi sağlayarak bu şekilde Türk-Alman işbirliğini pekiştirmek ve ortak problemlere çözüm getirmektir.

Tahminlere göre 22.000 Türk Federal Almanya'da kendi işini kurmuş durumdadır. Bu şekilde 60.000 yeni iş sahası yaratıl-

muştur. Türk Araştırmalar Merkezinin çalışması Dortmund, Essen, Duisburg, Düsseldorf, Gelsenkirchen, Herne, Bochum, Mannheim ve Heidelberg'deki 315 Türk iş sahibini kapsamaktadır.

Araştırmanın yapıldığı dönemde bu işlerinde 746 kişi çalışmaktaydı.

Ticaret ve Gıda toptancılığı dışında kendi işini kuran Türkler fotoğraf stüdyoları, özel dedektif büroları, güvenlik örgütleri ve video bayiliği işletmektedirler. Araştırmanın yapıldığı bu işlerinde ortalama olarak 3,5 kişilik istihdam olanağı yaratılmıştır. Seçilen 50 işyerinin yıllık ortalama cirosu 781.440 DM olup, ortalama işyeri başına yatırım miktarı 173.875 DM'dir. Kendi kendinin patronu olan Türkler birçok Almanın yaptığı gibi işlerini kurmadan önce herhangi bir danışmanlık hizmetinden yararlanmamışlardır, ancak uzun vadede faaliyetlerini devam ettirebilmeleri için bu gereklidir.

Araştırmanın sonucu aşağıdaki bulgular elde edilmiştir.

– Yabancıların F. Almanya'da ikamete devam etme isteği ile kendi işini kurması

arasında güçlü bir bağıntı mevcuttur. Kendi işini kuranlarda işin gelecekteki başarısı ülkede kalma arzusunu güçlendirmektedir.

Araştırmada izlenen kişilerden % 15'i Almanya'da 15 yıldan fazla zamandır bulunmaktadır. Kalan % 39'u ise kendi işlerini kuralı 5 yıldan fazla olmuştur.

– Ankete cevap verenlerin önemli çoğunluğu hizmetler sektöründe çalışmaktadır. Ancak bu işleri için gereken kalifikasyona sahip değildir.

– İş politikası Alman tüketicilerin davranışlarına göre tayin edilmektedir. Türklerin kurdukları işlerde Alman müşterilerin payı % 34, gıda toptancılığındaki payı ise % 66'dır.

– Türk iş sahipleri Alman rekabetinin baskısını mal çeşitliliğini arttırarak azaltmaya çalışmaktadırlar.

– Prensip olarak olumlu görülsede Türk iş sahipleri diğer yabancı işletmelerle ortaklaşa girişimlere kalkışmamaktadırlar. Bunun bir istisnası her üç Türk'ten birinin diğer yabancılarla beraber çalıştığı Mannheim'dir.

- Birçok Türk iş sahibinin kendi gelişmelerini engelleyici tavır içinde gördükleri Alman yetkililerle problemleri vardır.
- Yabancıları çıraklıktan yetiştirme eğilimi güçlü şekilde mevcuttur. Türk işverenleri genellikle bu eğitimi sağlayacak nitelikte değildir.

Türk Araştırmaları Merkezi Başkanına göre iş sahibi Türklerin öğrenme azmi çok büyük ve kendilerini geliştirmeye de çok yatkındır.

Kaynak: The German Tribune

Güçlü bir yen ile yaşamak

Geçtiğimiz yıl boyunca Japon Yen'i kadar hızlı artış gösteren bir para mevcut değildir. Geçen Eylül ayında sanayileşmiş 5 ülkenin Maliye Bakanları ve Merkez Bankası yetkilileri New York'daki tarihli toplantılarına başladıklarında 1 Dolar 240 Yen idi. Toplantı bitiminde doların aşağı çekilmesi kararı alınıp uygulamaya başlanması Yen'in güçlenmesine daha da hız katmıştır. Yen bir anda 1 \$ = Y 160 paritesine ulaşmış ve daha sonra Haziran'ın ilk günlerinde de 1 \$ = Y 150 oranına erişmiştir.

1978 yılının sonbaharında da Yen 1 \$ = Y 175 paritesine çıkararak gücünü ispat etmişti. Ancak, şimdiye kadar dolar karşısındaki kazandığı değer uzun ömürlü olmuştur. Bugün önceki dönemde rastlanmayan bir durum ortaya çıkmıştır: Yen'in yüksek bir değişim değerine sahip olmasının giderek yaygın bir şekilde kabul görmesi. Öte yandan ABD ile olan dış ticaret fazlasının giderek bu ülkede korumacılık rüzgarları estirmeye başlaması Japonya'nın Yen'in değer artışına tahammül et-

mesine ve hiç olmazsa güçlü bir Yen ile birlikte yaşamayı öğrenmesine yol açmaktadır. Elbette, dizginler Japonya'nın elinde olsaydı 1 \$ = Y 180 paritesinden daha yukarı bir değer artışı kabul edilmezdi. Sonuçta, Japon rekabet gücü yara almış, şirket planları bir yana itilmiş ve Yen'in önlenemeyen yükselişi deflasyonist bir sürecin başlangıç çanlarını çalmaya başlamıştır: Yılın ilk yarısında Gayri Safi Milli Hasıla bir önceki üç aya oranla % 0.5 gerilemiş bulunmaktadır.

Bu durum ihracata yansımakta gecikmemiştir. Geçtiğimiz Mart ayından beri sınıai üretim durgunlaşmış, işsizlik artmış ve kârlılık oranı bilhassa elektrik ve elektronik araç gerecin hakim olduğu ihracata yönelik sektörlerde düşme eğilimi göstermiştir. Şirket kârları üzerine yapılan bir araştırma bu mali yılda kârların % 6 oranında azalacağı talimini yönündedir. Bu arada birçok firma yabancı para birimleri üzerinden koydukları ihracat fiyatlarını artırmışlardır, ancak bilhassa yarı iletkenler ve video pazarlarındaki şiddetli rekabet, pazar payını kaybetme korkusu ve düşen petrol fiyatlarının öteki ülkelerdeki enflasyon hızını kesmesi gibi nedenlerden dolayı bu artışlar sınırlı kal-

Faiz, Elektrik, Petrol

SELÇUK YAŞAR

**TÜSİAD
Yönetim Kurulu Üyesi**

SELÇUK YAŞAR

Yaşar Holding Yönetim Kurulu Başkanı Selçuk Yaşar, 1925 yılında Rodos'ta doğdu. İzmir Saint Joseph Fransız Lisesi'ni ve yine İzmir İktisat Fakültesi'ni bitirdi. 1954 yılında Durmuş Yaşar ve Oğulları adı altında bir boya fabrikası kurdu. 1969 yılında ise Yaşar Holding'in kuruluşunu gerçekleştirdi. Evli ve 3 çocuk babası olan Selçuk Yaşar, İngilizce ve Fransızca biliyor. Aynı zamanda Danimarka'nın fahri başkonsolosluğunu yapıyor.

FAİZ, ELEKTRİK, PETROL

İstanbul Sanayi Odası'nın Türkiye'nin 500 büyük firması üzerinde yaptığı çalışma çok önemli bazı gelişmeleri işaret etmektedir.

Şüphesiz ki, sanayimizdeki gelişmeleri bütün boyutları ile izlemek için orta ve küçük sanayi kuruluşları ile ilgili çalışmalara da ihtiyaç duyulmaktadır.

Sanayi Odaları'nın ortak bir çalışma ile bu orta ve küçük sanayi kuruluşlarının mali yapılarındaki gelişmeleri tesbit edici çalışmalar yapmasını temenni ederiz. Çünkü, Türk sanayiindeki gelişmeleri sadece büyük firmalara göre değerlendirmek yanlış, eksik olmakta ve bir haksızlık teşkil etmektedir.

Bu tip çalışmaların eksikliğini şahsi gözlemler ile tamamladığımızda sanayimizle ilgili şu tesbitler göze batmaktadır.

1- KİT'ler 1985 yılı içerisinde kârlarını olağanüstü artırmışlardır. KİT'lerde kâr

artış oranı % 165 gibi fevkalade yüksek rakamlara ulaşmaktadır. Bu netice Tekel konumunun verdiği imkan çerçevesinde sorumsuzca yapılan zamlarla sağlanmış, yani KİT'lerde sinai verimliliğin artışı gibi zor ama doğru yöntemlerin eseri olmamıştır. Bu durumun 1986 yılı içerisinde de sürdüğünü ve devlet tekellerinin yine büyük kârlar sağladıklarını rahatlıkla söyleyebiliriz. Çünkü hükümetin ekonomik politikasında bir değişiklik olmamıştır.

Kanımızca İstanbul Sanayi Odası'nın yaptığı çalışmalardan bariz olarak ortaya çıkan tek husus devlet tekellerinin piyasalarda üstünlük kazandıklarıdır. Şüphesiz ki, bu ekonomiyi liberalleştirme iddiası çerçevesinde talihsiz bir gelişme teşkil etmektedir.

2- Türk özel sektör sanayiinin bugün gelip dayandığı nokta, ekonomiyi liberalleştirme gayretleri açısından bir diğer talihsizlik olarak belirmektedir. Kanaatinizce Türk özel sektör sanayii çok kötü günler geçirmektedir. Şüphesiz ki, Türk özel sektörü içinde mali yapısı güçlü kuruluşlar bulunmaktadır. Hatta bunlardan göz kamaştırıcı bir vitrin oluşturmak da mümkündür. Ne var ki, Türk sanayiini oluşturu-

ran ana kitlenin bugün çok ciddi sorunlar ile karşı karşıya olduğunu ifade etmek gerçekçi ve samimi bir tutum olacaktır.

Bu aşamada benimsenecek en sağlıklı davranış, sorunların gerçek sebeplerine eğilmektir.

Ekonomiyi zorlayan sorunlara bir göz attığımızda, aşırı yüksek kredi faizlerinin tahrik edici etkileri hemen tesbit edilmektedir.

Enflasyonun % 25-30 oranları ile telaffuz edildiği bir ortamda % 80'lere varan kredi maliyetleri pekçok sanayiciyi zorlamaktadır. Özellikle gıda ve tekstil gibi, zamlara aşırı duyarlı piyasalarda bu oranda kredi maliyetlerini taşıma imkanı kalmamıştır.

İhracatımız da bu durumdan menfi olarak etkilenmektedir. Singapur veya Hong Kong'da ihracatçı % 7 faizle kredi temin ederken, Türkiye'de en cazip ihracat kredileri % 45-50'leri bulmaktadır.

Elektrik ve petrol mamullerinin ülkemizde diğer ülkelere göre çok daha yüksek rayiçlerle temin edilmesi, içerde enflas-

yonun bir diğ er sebebi olurken, ihracat mallarının rekabet gücünü de olumsuz etkilemektedir.

İhraç mallarının sürekli maliyet artışlarına maruz kaldığı bir ortamda, vergi iadelerinin azaltılması sorunları artıran bir husus olmuşt u.

Bu uygulamalar ekonomimizde önemli çarpıklıklara yol açmıştır. Agro-endüstriden bir örnek verelim:

Halen tek bir süt fabrikası kâr etmemektedir. Halbuki köylü ürettiği sütünün kilosuna 3 senedir aynı fiyatı almaktadır. Bu durumda halk tarafından pahalı içilen sütün satış fiyatını yükselten unsurlar:

- Enflasyon farkı dikkate alınmasına rağmen dünya rayiçlerine göre çok yüksek faizler,
- Dünya rayiçlerinden çok yüksek elektrik
- Ve yine dünya rayiçlerinden en az 2 misli yüksek petrol fiyatları olmaktadır.

Şunu ifade edelim ki, iktisat politikası nisbi fiyatları düzenleme sanatıdır. Ancak, süt endüstrisinin içinde bulunduğu durum açıkça ortaya koymaktadır ki, mevcut uygulamalar nisbi fiyat yapısını bozmakta, çarpıtmaktadır.

Artık Türkiye ekonomisinin başlangıçta tesbit edilen hedeflerinden çok başka yönlere kaydığı açıkça ortaya çıkmıştır.

Bu çerçevede fiyat istikrarı dış ödemeler dengesi gibi sorunların aşılamayacağı görülmektedir.

Aynı şekilde bu çerçevenin, yabancı sermayeyi ülkemize çekme gibi bir işlevi sağlayamayacağı, sermaye piyasasının kurulması gibi önemli yapısal gelişmeleri gerçekleştiremeyeceği anlaşılmaktadır.

Konunun bıçak kemiğe dayandığı şeklinde ele alınması lazımdır. Sanayi Odaları'nın Ziraat Odaları'nın TÜSİAD'ın bu önemli gerçekleri sayın başbakanın olumlu kabulleri ile diyalog haline getirmek şarttır.

Sanayinin eskiden ucuz kredi kullandığı

hesabını sanayi çok çok fazlası ile ödemiş olduğundan artık yeni hesaplara yönelmenin zamanı gelmiş ve geçmiştir.

Not: Bu yazı 15.11.86 tarihinde kaleme alınmıştır.

mıştır.

Öte yandan şirketler giderek ucuzlayan ithal mallarının sarsıntısını yaşamaya başlamışlardır. Düşen petrol fiyatları hernekadar toplam ithalatı değer olarak aynı seviyede tuttu ise de bilhassa Asya kökenli çokuluslulardan kaynaklanan mamül madde ithalatı hızlı bir şekilde artmış bulunmaktadır. Bu gelişmelere paralel olarak iç yatırımlar kesintiye uğramış olup, önümüzdeki mali yılda imalat sanayi yatırımlarının % 9.1 azalacağı tahmin edilmektedir. MITI tarafından yapılan bir araştırma düşüşün bilhassa kağıt ve benzeri ürünleri elektrik makinaları, elektronik ve çimento sahalarında görece olarak önemli boyutlara varacağı tahmininde bulunmaktadır.

Buna karşılık Japonya'nın deniz aşırı yatırımları belirgin bir şekilde artmıştır. 1986 Martında dış yatırımların % 20 artışla 12 milyar dolara ulaştığı görülmektedir. Tahmin edilebileceği gibi bunlar iç pazarda olumsuz etkilenen makine, elektrik araç gereç ve ulaşım malzemeleri sahalarında yoğunlaşmış bulunmaktadır.

Kaynak: Llyods Bank, International Financial Outlook.

Güney Kore'de son durum

İhracata yönelik kalkınma stratejisinin büyük bir başarıyla uygulandığı ülkeler arasında Güney Kore daima birinci örnek olarak gösterilmektedir. Halen tüm ekonomik göstergelerin olumlu sinyaller verdiği nadir ülkeler arasında olan Güney

Kore, bilhassa petrol fiyatlarının düşmesi ve komşusu ve aynı zamanda büyük rakibi olan Japonya'nın güçlenen Yen dolayısıyla ihracat pazarlarında sıkıntıya düşmesi nedeniyle ihracatını 1986'nın ilk 6 ayında yaklaşık 16.4 milyar dolara çıkarmayı başarmıştır. Önceki yıl ilk 6 ayda 4.3 olan GSMH artışı bu yıl % 10 olarak gerçekleşmiştir.

İhracattaki hareketlenmenin yanı sıra ülkenin iç talebinin giderek canlanmasının bu durumun gerçekleşmesinde etken olduğu görülmektedir.

Mal bazında bilhassa tekstil ürünleri, ayakkabı, makine ve elektronik araç gereç dış satımında çok belirgin bir artış olmuş, buna karşılık düşen petrol fiyatlarına rağmen ithalat ilk 6 ayda önceki yılın aynı dönemine oranla ancak % 11.7 oranında artmıştır. Ülkenin özellikle yatırım malları açısından Japonya'ya bağlı olmasının bunda önemli bir payı olduğu ileri sürülmektedir.

G. Kore'nin halen komşusu Japonya ile ticaretinde bazı problemler mevcuttur. Bilhassa ülkenin Japon teknolojisine ba-

ğınllı olması nedeniyle, teknoloji transferinin şartlarının Japonya tarafından belirlenmesi giderek hoşnutsuzluk yaratmaya başlamıştır. Bu ülkenin özellikle ileri teknoloji transferinde olumsuz yaklaşımı olduğu ve diğer sahalarda da ortak girişim yoluyla demode olmuş teknolojiler getirdiği ileri sürülmektedir. Güney Kore'nin son yıllarda ihracat yapısını önemli ölçüde değiştirmesinin ve sonuçta ağır sanayi malları, gemi ve elektronik malzeme ihracatının geleneksel ayakkabı, giyim, kontrplak ve benzeri hafif sanayi mamüllerinin yerini alması bu ülkeyi teknoloji transferi konusunda daha talepkâr olmaya yöneltmektedir.

Güney Kore'nin ekonomik kalkınmasında Japon Sogo Shoshalarla rekabet edecek düzeye erişen Genel Ticaret Şirketlerinin de büyük payı vardır. Özellikle aynı zamanda ülkenin en büyük grupları olan Daewoo, Samsung ve Hyundai'ye bağlı dış ticaret şirketleri 1983 yılında Kore ihracatının yaklaşık % 32'sini gerçekleştirmişlerdir. Çelik ürünlerinden kimyasal ürünlere, gemi yapımından TV ve elektronik el aletlerine kadar birçok sahaya iştigal eden bu üç şirket son yıllarda

bir başka dev olan Lucky Goldstar ile birliktete faaliyetlerini giderek ileri teknolojilerini (mikroçip, yarı iletkenler, laser gibi) kaydırmaktadırlar.

1980 başlarından itibaren Kore Hükümeti dış ticarete giderek artan ölçüde liberalizasyona gitmeye başlamıştır. 1984'te ithalat liberalizasyon oranı % 84.8 iken bu oranın 1986 sonunda % 91.6 olması beklenmektedir. 1988 yılında birçok sanayi ürünü tahditli listeden çıkartılacaktır. 1983 yılında % 22.6 olan nominal tarife oranında 1988'de % 16.9'a düşeceği tahmin edilmektedir.

Kaynak; İGEME Bültenleri, Financial Times.

Yeni AET Üyesi İspanya'da Ekonomik Durum...

OECD İspanya'yı diğer batı ülkelerine göre daha derin olan korumacılık, enflasyon ve işsizliğe karşı çözüm araştırmasında kararlı olmaya ve bütçe açığına karşı inatla savaşmaya davet etmektedir.

Hükümetin ekonomi politikasının aktifinde güven hissinin yerleşmesi ve onun getirdiği net sermaye girişleri ve yatırımları yer almaktadır. Hernekadar iç talebin giderek dış satımlardan daha çok canlanması ekonominin motoru olduysa da bu olay, aile gelirlerindeki artışlardan ve bilhassa bu artışta önemli bir yer tutan 1985 yılındaki yüzde 9'luk ücret sapmalarından meydana gelmiştir. Ayrıca GSMH'm 1984'te yüzde 5, 1985'te yüzde 5.75'ine varan bütçe açığı' da iç talepteki canlanmayı izah etmektedir.

Bu gelişme 1984'e nazaran çok az farklı olan yüzde 8.1 oranındaki enflasyonu azaltmaya olanak vermemiştir.

Öte yandan, İspanya'nın AET'ye girişinin hemen öncesinde sanayi yeni koşullara uydurma çerçevesinde alınan kararlar neticesinde işçi sayısının azaltılması, işsizlik oranını önemli ölçüde arttırmış ve böylece işsizlik çalışan nüfusun yüzde 22'sine ulaşmıştır. Bu durum çalışmaya aday kişilerin büyük bir hızla arttığı bu ülkede dikkatle ele alındığında çok nazik bir sorun olarak ortaya çıkmaktadır. Her ne kadar emek piyasasıyla ilgili cesaret verici belirtiler bulunmaktaysa da, çalışma oranının düşüklüğü nedeniyle işsizlik oranında önemli bir azalma beklenmemektedir.

Ülkede son aylarda kısmi ve belirli süreli kontratla çalışma kurallarını yumuşatma ile ilgili düzenlemelerin ötesinde ücretlerle ilgili aşırı katlıklarla mücadelenin gerekliliği üzerinde durulmaktadır.

Bu alanda alınacak kararların yaratacağı karşı koyma ne denli olursa olsun, işten çıkartmanın kolaylaştırılması ve bunun mali değerinin hafifletilmesi tavsiye edil-

OECD'ye göre, sermaye piyasasının etkinliğinin arttırılması; gelir politikası yoluyla ücretler üzerinde baskının hafifletilmesi; işverenlerin sosyal sigorta payının düşürülmesi (İspanya Avrupa'da işveren sosyal sigorta payının en ağır olduğu ülkeler arasında yer almaktadır), İspanya'nın güç olan ayarlama politikalarını başarıya ulaştırması için gereklidir.

İspanya en azından 1986'dan itibaren enerji ve dolar fiyatlarındaki düşme sayesinde, ticaret hadlerinde yüzde 10 civarında önemli bir iyileşmeden faydalanabilmesi ve 1986 yılı sonunda ticaret açığını yüzde 25'e yakın azaltarak 3 milyar dolar civarında gerçekleştirmelidir. Böyle bir gelişme, şayet uluslararası ortam ekonominin düzeltilmesi gayretlerinde gevşemeye imkan vermezse gelecek yıl için bir rahatlık getirir.

Yeni AET üyesi Portekiz'de ekonomik durum

Portekiz'in AET'ye katılmasının başarısı için sağlam reformlar gerekmektedir.

Portekiz'in AET'ye katılımının başarılı olabilmesi için ancak çok gözönünde olan dengesizliklerini düzeltmekte olacağı kalkınma tedbirlerine bağlı olduğu görülmektedir. En belirgin dengesizlikler şunlardır:

- 1985'te halen yüzde 18.8'e ulaşan enflasyon
- GSMH'nin yüzde 13.3 oranındaki kamu açığı
- Çalışan nüfusun yüzde 8.5'i olarak resmen değerlendirilen işsizlik.

Bu dengesizliklerin düzeltilmesi hükümet için güç elde edilen pozitif cari işlemler dengesinin korunması sözkonusu olunca oldukça güç görünmektedir.

1982 yılında 3.2 milyar dolar açık veren cari işlemler dengesi geçen sene (1985) 300 milyon dolarlık bir fazlalık göstermiştir.

Fiyat artışlarının diğer AET ülkelerindeki seviyeye indirilebilmesi için, OECD 1985 yılı sonunda geçici olarak son verilen kaygan devalüasyon sistemi yerine ücretlerde ölçülü davranmayı öğütlemektedir.

1983 ve 1984 yıllarında satın alma güçleri azalan Portekizli ücretliler aynı zamanda da Avrupa'daki en düşük ücretliler içinde yer aldığından OECD, verimliliğin artırılması ve vergi aracının kullanılmasını savunmaktadır.

Emek piyasasındaki katlıklara karşı etkili mücadele, ve yenilere elverişli bir emek piyasası yaratmak için, OECD ısrarla yürürlükteki yasaların, bilhassa işten çıkartmayla ilgili olarak, esnekleştirilmesini önermektedir.

OECD'nin bütçe ile ilgili örgütleri tatbika-
tı kolay olmayan konuları kapsamakta-
dır. Bu örgütler sırasıyla şunlardır.

- Memur sayısının azaltılması (bazı sek-
törlerde çok yüksek sayılara ulaşmak-
tadır)
- Kamu sektörü teşebbüslerinin faydalan-
dıkları sübvansiyonların azaltılması.
- Vergi kaçakçılığına karşı mücadele
- Katma Değer Vergisini faydalı bir şe-
kilde uygulayabilmek için vergi tabanı-
nın genişletilmesi.

Bu reform çağrılarının yanında 1986 yılı
için yapılan tahminler nispeten cesaret
vericidir.

Nitekim yatırımlarda yüzde 8'lik ve ücret
gelirlerinde yüzde 3 ile yüzde 4 arasında
gerçek artışı sayesinde iç tüketimin art-
ması, 1985 yılındaki yüzde 2.8'lik kalkın-
ma hızının yüzde 3.5'e çıkması beklen-
mektedir.

Enflasyon hızına gelince yüzde 13.5 gibi
bir seviyede duraklayacaktır; ancak bu
oran yine de daha iyi bir rekabet arayışı-
yla bağdaşmayacak bir seviyededir.

Yöneticilere uyarılar

Hergün şirketlerde bir yöneticilik oyunu oynanıyor. Ama ast-üst ilişkileri, karar verme, yetki devri, reorganizasyon, eğitim gibi birçok kavramın bolca yer aldığı bu oyunun kurallarında bazı boşluklar var. Bundan ötürü şirketlerdeki yönetim pek olması gerektiği gibi değil, Yönetimde sorun yaratan karmaşık ve belirsiz yönleri görmek için olaya bir de deneyimli, başarılı olan bir kişinin gözüyle bakmakta büyük yarar var.

1- Mesleğiniz ne olursa olsun, kendinizi bir satıcı (pazarlamacı) olarak görün.

İş hayatınıza girdiğinize göre artık siz bir satıcısınız. Hergün ve gün boyunca diğer kişilere, kendi fikirlerinizi, şirketinizin veya başkalarının fikirlerini ve de hepsinden önemlisi, onlara kendinizi satıyorsunuz; aklınızı, enerjinizi, eğitiminizi, deneyiminizi, zamanınızı, yaratıcılığınızı, vel-

hasıl kendinizi pazarlıyorsunuz.

2- Başkalarından daha iyi yaptığımız işleri keşfedin ve yapın.

Pekçok kişi iş hayatında yeteneklerini doğru dürüst kullanamaz. En iyi yapabildikleri işlerde çalışmak yerine, başka yönlere giderler.

Çok başarılı kişiler genellikle başkalarından ne daha zeki, ne de daha yeteneklidir. Hepsinin sırrı, zekalarını ve yeteneklerini en iyi şekilde kullanmayı bilmeleridir.

3- Her felakette zaferin tohumlarını ve her zaferde felaketin tohumlarını arayın.

Yeniden başlamanın en iyi zamanı ve en uygun yeri, tekmeyi yiyip yere serildiğiniz andır.

Böyle bir düşünce yapısına sahip olmak için başarının önemli bir unsuru olan "değişikliği" düşünerek işe başlayın.

Yeni bir hedefe doğru hareket etmeye başlayın. İş hayatınızda elde edebileceğiniz en büyük zevk, amaca ulaşmaktan kaynaklanır.

4- Kazandığınızda da, kaybettiğinizde de gülümseyerek çevrenize yenilmez olarak ün salın.

Başarımı etkileyen belli başlı iki şey vardır:

Birincisi, ikinin kazanıp kaybetme stilidir. İkincisi, zafer ve yenilgilerin şeklidir.

İş hayatında giriştiğimiz bütün mücadeleleri kazanamazsınız. Teorik olarak, kazanan biri olmak için bazen daha da çok kaybetmeniz gerekebilir.

Başarılı olmanın yolu, şu anda kazansanız da, kaybetmeniz de, bir şampiyon gibi davranmaktır.

5- Herkesin amacı farklıdır. İş yaptığınız kişilerin amacını öğrenin.

İş hayatında, paranın ötesinde onları yönlendiren şeyler vardır.

Hepimizin çalışma biçimini, bir dizi arzu, ihtiyaç ve hırs yönetir. Kişilerin amaç ve dürtüleri hemen hemen sınırlıdır. Size pek budalaca gelenler, başkasının kafasında büyük önem taşıyabilir.

Kişinin temel isteklerini yerine getirmesine yardımcı olursanız, onu daha çok teşvik edersiniz.

Hemen hemen herkes para, takdir, başarısının getirdiği gurur ve toplumsal yönden onay sağladığı için iş hayatında çalışmaktadır. Ama bu noktadan sonra hedefler değişmeye başlar.

6- Hedeflerinizin ne olduğunu iyi bilin.

Hedef tayin etme, başarınızı ekleyebilecek önemli yeteneklerden biridir.

Sizi amacınıza ulaştıracak hedefleri saptamadan, iş hayatında bir yere varamazsınız.

Hangi yaşta olursa olsunlar, iş hayatınızda en etkin ve başarılı kişiler, gerek kişisel, gerek iş hedeflerini en iyi bilenlerdir. Hedefleriniz hem kısa, hem uzun vadeli olmalıdır. Ama her aşama için kesin bir tarih belirleyin.

Elbette mesleğinizdeki her şey gibi, hedefleriniz de değişecektir. Büyük bir ihtimalle, hedeflerinizi sürekli gözden geçirip, geliştirmeye artık alışmışsınızdır.